

Natuurtoets Het Woud te Ingen

Toetsing van de ontwikkelingsplannen aan de wet- en regelgeving voor natuur

Definitief

Gemeente Buren

Grontmij Nederland B.V.
Arnhem, 7 februari 2011

Verantwoording

Titel : Natuurtoets Het Woud te Ingen
Subtitel : Toetsing van de ontwikkelingsplannen aan de wet- en regelgeving voor natuur
Projectnummer : 284091
Referentienummer : 99058149
Revisie : 2
Datum : 7 februari 2011

Auteur(s) : C. Oskamp
E-mail adres :
Gecontroleerd door : D. Tuitert
Paraaf gecontroleerd :
Goedgekeurd door : B. Harmelink
Paraaf goedgekeurd :
Contact : Grontmij Nederland B.V.
Velperweg 26
6824 BJ Arnhem
Postbus 485
6800 AL Arnhem
T +31 26 355 83 55
F +31 26 445 92 81
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding en doel	4
1.2	Beschrijving plangebied	5
2	Natuurwetgeving	7
2.1	Gebiedsbescherming	7
2.2	Soortbescherming	8
2.3	Zorgplicht	9
3	Aanwezige natuurwaarden	10
3.1	Beschermde gebieden	10
3.2	Beschermde soorten	11
3.3	Methode	12
3.4	Resultaten	14
4	Effectbepaling en -beoordeling	16
4.1	Beschermde gebieden	16
4.2	Beschermde soorten	17
5	Conclusies en aanbevelingen	19
5.1	Conclusies.....	19
5.2	Aanbevelingen	19

Bijlage 1: Tabellen Natuurloket

Bijlage 2: Ontwerp nieuwbouw 't Woud te Ingen

Bijlage 3: Nader onderzoek vleermuizen, steenmarter en huismus (Ekoza)

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

De natuur in Nederland wordt beschermd vanuit twee invalshoeken: bescherming van gebieden en bescherming van soorten. De gebiedsbescherming is geregeld via de Natuurbeschermingswet (Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten) en het Streekplan (onder andere Ecologische Hoofdstructuur (EHS), weidevogel- en ganzenbeschermingsgebieden). De soortbescherming is geregeld door middel van de Flora- en faunawet.

De verschillende natuurwetgevingen in Nederland hebben als belangrijkste component het zorgplichtbeginsel, dat van elke initiatiefnemer verlangt dat hij zich vooraf op de hoogte stelt van eventuele schadelijke effecten op voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

De gemeente Buren heeft het voornemen om in het in figuur 1 aangegeven plangebied nieuwbouw te realiseren. Het plangebied is gelegen tussen de Rijnstraat, Woudstraat en het Woud te Ingen. Het plangebied is gelegen aan de noordrand van de bebouwde kom van Ingen.

Figuur 1 Luchtfoto met de nader te onderzoeken het plangebied te Ingen (rood gemarkeerd) (Bron: TerraDesk)

Voor de herontwikkeling van het plangebied is de initiatiefnemer verplicht zich vooral op de hoogte te stellen van de voorkomende natuurwaarden binnen het plangebied. De nieuwbouwplannen zijn weergegeven in bijlage 2. De gemeente Buren heeft Grontmij gevraagd deze waarden in kaart te brengen en de effecten te bepalen van de herontwikkeling op deze natuurwaarden in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet.

1.2 Beschrijving plangebied

Het plangebied bestaat uit een aantal oudere seniorenwoningen. Deze woningen hebben kleine tuintjes met aan de achterkant van de woningen een gezamenlijk grasveld. In het plangebied zijn nog twee grotere gebouwen gelegen. Het gaat om een oud verenigingsgebouw en een gebouw dat gebruikt wordt als atelier en waar activiteiten voor kinderen worden georganiseerd. Aan de westkant van het plangebied is een stuk grasland gelegen wat enigszins verruigd is. Dit wordt gescheiden van de overige delen van het plangebied door een houtwal bestaande uit voornamelijk haagbeuk. Aan de oostkant van het plangebied is een oude verwaarloosde boomgaard gelegen. Deze bestaat uit kersen- en appelbomen en is in een slechte staat. Deze boomgaard wordt omgeven door een houtwal bestaand uit voornamelijk gewone esdoorn. Er is geen oppervlaktewater in het plangebied aanwezig.

Foto 1 + 2. Overzicht van het plangebied met het verenigingsgebouw en de seniorenwoningen.

Foto 3. Overzicht van het plangebied het atelier met veel groen in de omgeving.

Foto 4 + 5. Overzicht van het plangebied met het verruigde grasland en de oude boomgaard met houtwal.

2 Natuurwetgeving

2.1 Gebiedsbescherming

2.1.1 Natuurbeschermingswet

Op 1 oktober 2005 is de nieuwe Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden en deze heeft als doel het beschermen en in stand houden van bijzondere gebieden (Natura 2000-gebieden en Beschermd Natuurmonumenten) in Nederland. Projecten of handelingen die negatieve effecten op deze beschermde gebieden kunnen hebben, zijn verboden. Ook activiteiten buiten de beschermde gebieden kunnen verboden zijn, indien deze negatieve effecten veroorzaken (externe werking). Bij negatieve effecten is het nodig een vergunning aan te vragen op basis van een verslechteringstoets. Het uitvoeren van een passende beoordeling (uitgebreide effectenstudie, alternatievenonderzoek en onderbouwing dwingende redenen van groot openbaar belang) is noodzakelijk wanneer de negatieve effecten (mogelijk) significant zijn.

2.1.1.1 *Natura 2000*

De Natura 2000-gebieden bestaan uit de Vogel- en/of Habitatrichtlijngebieden. Vogelrichtlijngebieden zijn aangewezen voor de bescherming van bepaalde vogelsoorten (kwalificerende soorten). Kwalificerende soorten zijn soorten waarvan geregeld meer dan 1% van de biogeografische populatie in het gebied verblijft of waarvoor het gebied tot de vijf belangrijkste gebieden in Nederland behoort. Habitatrichtlijngebieden zijn aangemeld voor het beschermen van habitattypen (natuurtypen) waarvoor Europa op wereldschaal een bijzondere verantwoordelijkheid draagt. Samen vormen deze gebieden het Europese Natura 2000-netwerk.

2.1.1.2 *Beschermd Natuurmonument*

Voor Beschermd Natuurmonumenten die buiten de Natura 2000-gebieden liggen, geldt dat handelingen in of rondom Beschermd Natuurmonumenten die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren en planten in dat gebied, of die het Beschermd Natuurmonument ontsieren, zijn verboden, tenzij hiervoor een vergunning is verkregen. Het beschermingsregime van de gebieden die nu binnen Natura 2000-gebieden liggen, treedt terug. De natuurwaarden waarvoor deze gebieden waren aangewezen, worden opgenomen in de doelstellingen voor instandhouding van het betreffende Natura 2000-gebied.

2.1.2 Streekplan

In het streekplan wordt aangegeven hoe om te gaan met onder andere de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), ganzen- en weidevogelbeschermingsgebied. Hieronder worden deze gebieden verder beschreven.

2.1.2.1 *Ecologische Hoofdstructuur*

De EHS bestaat in Gelderland uit bestaande natuur, verwevingsgebieden en ecologische verbindingzones die belangrijke gebieden met elkaar verbinden. Binnen of nabij de EHS geldt in principe de 'nee, tenzij'-benadering. Dit houdt in dat bestemmingswijziging niet mogelijk is als daarmee de wezenlijke kernkwaliteiten of -waarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang.

2.1.2.2 *Weidevogel- en ganzengebied*

De provincie Gelderland neemt een bijzondere verantwoordelijkheid voor een aantal weidevogel- en ganzengebieden buiten de EHS. Hierop is toegespitst beleid van toepassing, dat inhoudt dat doorsnijding, aantasting van rust en openheid, verlaging van het waterpeil en verstoring niet zijn toegestaan.

2.2 Soortbescherming

2.2.1 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is sinds 1 april 2002 van kracht. In deze wet zijn (nagenoeg) alle van nature in het wild voorkomende vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen beschermd. Daarnaast zijn er selectieve lijsten van beschermde planten, vissen, vlinders en ongewervelde dieren. De beschermde soorten en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet opzettelijk worden verstoord of vernietigd. Sinds 23 februari 2005 is de Flora- en faunawet gewijzigd. De beschermde soorten zijn verdeeld in drie tabellen en daarnaast vormen vogels een aparte categorie:

- Tabel 1 Algemene soorten:
 - wat betreft ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling. Er hoeft voor ontwikkelingen geen ontheffing aangevraagd te worden.
- Tabel 2 Overige soorten:
 - wat betreft ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling, mits kan worden aangetoond dat wordt gewerkt volgens een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode.
 - indien er niet kan worden gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode dan moet worden aangegeven welke maatregelen worden genomen om de functionaliteit van de voortplanting- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen te garanderen. Als dit voldoende is dan geeft het ministerie van LNV een beschikking af met de goedkeuring van de maatregelen;
 - indien niet kan worden aangetoond dat voldoende maatregelen worden genomen om de functionaliteit van de voortplanting- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen te garanderen dan moet een ontheffing worden aangevraagd. De aanvraag wordt getoetst op de mate waarin de functionaliteit van de vaste voortplanting-, rust- en/of verblijfplaats wordt aangetast door de activiteiten en of de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt.
- Tabel 3 Strikt beschermde soorten (bijlage 1 AMvB Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, bijlage IV Habitatrichtlijn) en vogels:
 - wat betreft ruimtelijke ontwikkelingen moet voor deze soorten worden aangegeven welke maatregelen worden genomen om de functionaliteit van de voortplanting- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen te garanderen. Als dit voldoende is dan geeft het ministerie van LNV een beschikking af met de goedkeuring van de maatregelen;
 - indien niet kan worden aangetoond dat voldoende maatregelen worden genomen om de functionaliteit van de voortplanting- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen te garanderen dan moet een ontheffing worden aangevraagd. De aanvraag wordt getoetst op de mate waarin de functionaliteit van de vaste voortplanting-, rust- en/of verblijfplaats wordt aangetast door de activiteiten, het voldoen aan een wettelijk belang, de aanwezigheid van een andere bevredigende oplossing en of de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt.

Voor de soorten van bijlage 1 AMvB en bijlage IV Habitatrichtlijn en vogels gelden verschillende wettelijke belangen:

- Soorten van Bijlage 1 van de AMvB:
 - bescherming van flora en fauna;
 - veiligheid van het luchtverkeer;
 - volksgezondheid of openbare veiligheid;
 - dwingende reden van groot openbaar belang, waaronder redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
 - het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom, anders dan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren;
 - belangrijke overlast veroorzaakt door dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort;
 - de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en in de bosbouw;
 - bestendig gebruik;
 - uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.
- Soorten van bijlage IV Habitatrichtlijn:
 - bescherming van flora en fauna;
 - volksgezondheid of openbare veiligheid;

- dwingende reden van groot openbaar belang, waaronder redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.
- Vogels:
 - bescherming van flora en fauna;
 - veiligheid van het luchtverkeer;
 - volksgezondheid of openbare veiligheid.

In de categorie Vogels wordt een onderscheid gemaakt tussen soorten waarvan het nest het hele jaar is beschermd en soorten waarvan het nest alleen tijdens het broedseizoen is beschermd. Het ministerie van LNV heeft hiervoor een indicatieve lijst opgesteld met soorten waarvan het nest het hele jaar door is beschermd.

2.3 Zorgplicht

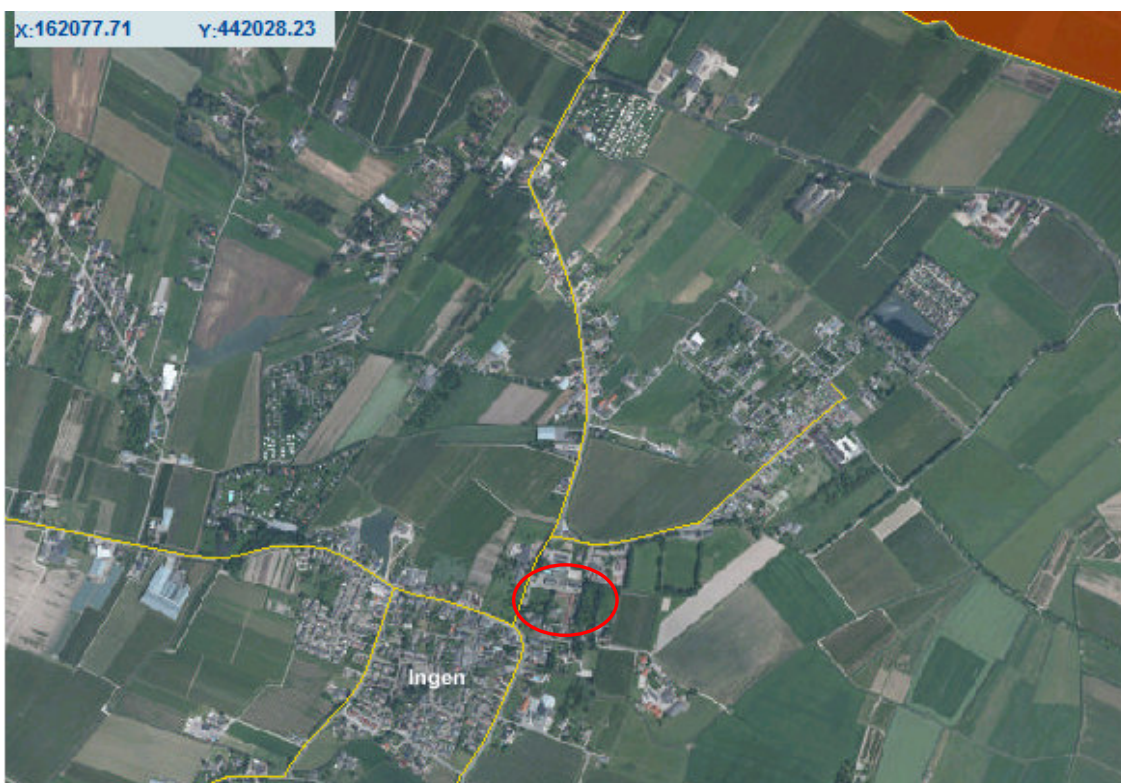
Naast de bovengenoemde categorieën geldt voor alle in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving de zogenoemde 'zorgplicht' (artikel 2 van de Flora- en Faunawet). De zorgplicht houdt in dat iedereen die weet of vermoedt dat zijn handelen of het nalaten daarvan, nadelige gevolgen veroorzaakt voor de flora- en/of faunasoorten, verplicht is dergelijk handelen zoveel mogelijk achterwege te laten dan wel de gevolgen te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken.

3 Aanwezige natuurwaarden

3.1 Beschermde gebieden

3.1.1 Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten

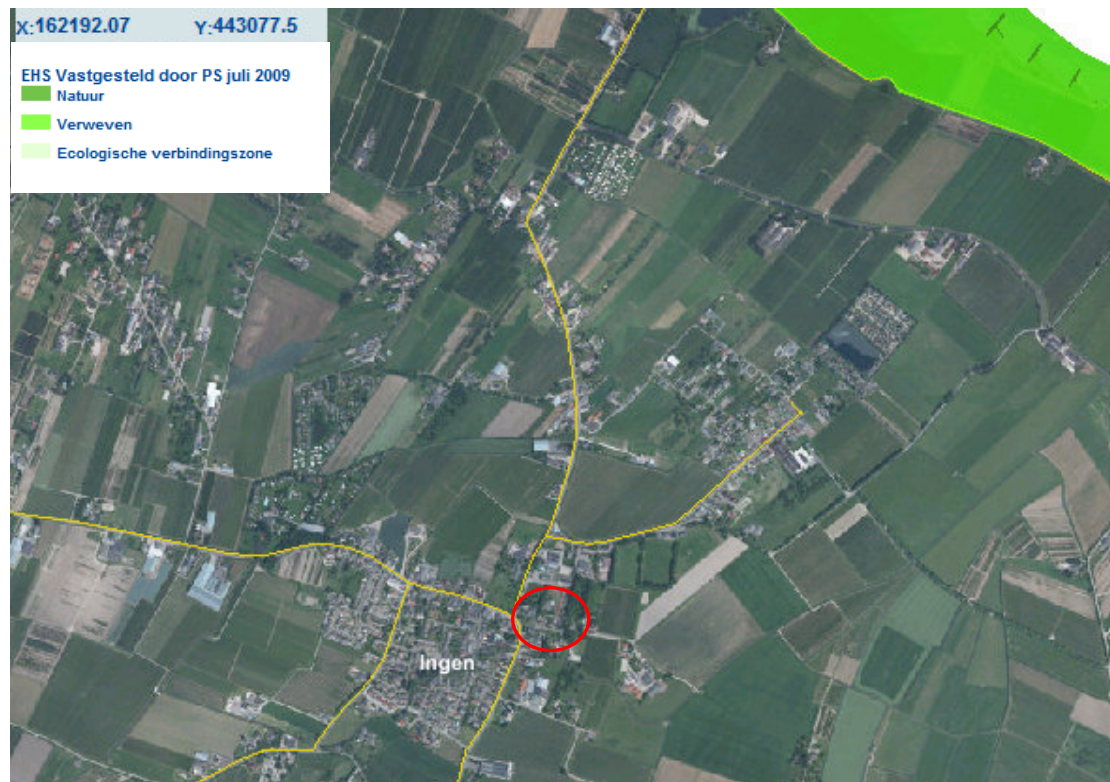
Het plangebied is niet gelegen in een Natura 2000-gebied (zie figuur 2). In de directe omgeving omtrek van het plangebied is één Natura 2000-gebied gelegen, te weten Uiterwaarden Neder-Rijn op ruim twee kilometer van het plangebied. Het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Neder-Rijn is aangewezen als Vogelrichtlijngebied en als Habitatrichtlijngebied. In de wijde omgeving van het plangebied komen geen Beschermde Natuurmonumenten voor.

Figuur 2 overzicht van het plangebied (rood) t.o.v. het natura 2000-gebied Uiterwaarden van de Rijn (bruin) (bron: prov. Gelderland)

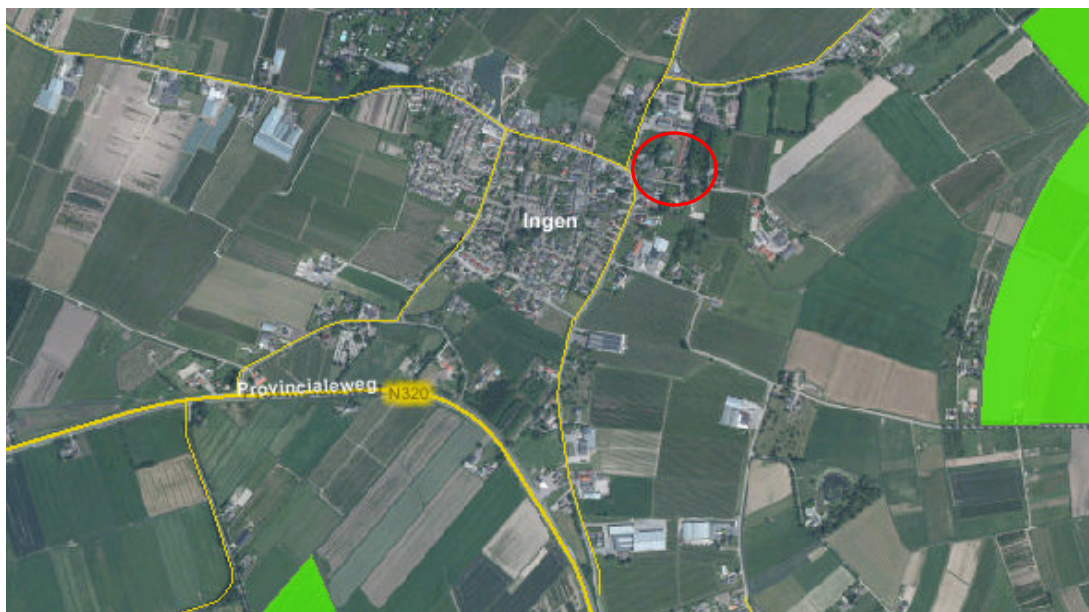
3.1.2 Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied is niet gelegen binnen de ecologische hoofdstructuur. In de directe omgeving van het plangebied ligt wel een EHS-gebied (zie figuur 3). Dit EHS-gebied ligt tegen de rand van de bebouwde kom van op circa 2 kilometer van het plangebied.

3.1.3 Weidevogel- en ganzenbeschermingsgebieden

Er zijn in de directe omgeving geen weidevogel- en/of ganzenbeschermingsgebieden aanwezig (zie figuur 4).

Figuur 4. Overzicht van het plangebied (rood) ten opzichte van het ganzen- en weidevogelbeschermingsgebied (groen) (bron: Provincie Gelderland)

3.2 Beschermde soorten

3.2.1 Algemeen

Een algemeen overzicht van waarnemingen van beschermde soorten in hetzelfde kilometerhok als dat waarin het plangebied is gelegen, is te vinden bij het Natuurloket (www.natuurloket.nl). Uit de gegevens van het Natuurloket blijkt dat alleen de vaatplanten goed zijn onderzocht (zie bijlage 1). Op basis van een oriënterend veldbezoek door een ecooloog van Grontmij op 27 november 2009 is aan de hand van voorkomende habitats een inschatting gemaakt van het mogelijk voorkomen van beschermde soorten en of aanvullende inventarisaties nodig zijn.

3.2.2 Planten

Binnen het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten waargenomen. Het plangebied is voor een groot deel verhard waardoor plantengroei in een groot deel van het plangebied onmogelijk is. In de overige delen het plangebied zijn alleen algemeen voorkomende planten waargenomen. Gezien de ligging van het plangebied, het stedelijke karakter en het ontbreken van geschikte groeiplekken voor beschermde soorten is de aanwezigheid van beschermde plantensoorten binnen het plangebied uitgesloten.

3.2.3 Zoogdieren

In het plangebied zijn tijdens het veldbezoek van oktober 2009 geen beschermde zoogdieren waargenomen. Het potentieel leefgebied voor zoogdieren in het plangebied is beperkt. Veel soorten hebben een groter leefgebied nodig, dan wat in het plangebied te vinden is. Gezien de ligging in stedelijk gebied en aard van het plangebied zijn enkele algemene soorten te verwachten als: huisspitsmuis, veldmuis, aardmuis, bunzing, hermelijn, wezel, rosse woelmuis en egel.

Het plangebied is wel geschikt voor vleermuizen. Vleermuizen maken gebruik van allerlei gaten en spleten als vaste verblijfplaats (zie figuur 4). Uit eerder onderzoek, uitgevoerd in 2005, bleek dat de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger gebruikt maakten van het plangebied. En dat een gewone dwergvleermuis een vaste verblijfplaats had in het ateliergebouw. Gezien deze gegevens verouderd zijn en het ministerie van LNV alleen vleermuisonderzoeken goedkeurt die zijn uitgevoerd volgens het vleermuisprotocol van Netwerk Groene Bureaus (NGB) welke begin 2009 is vastgesteld is dit onderzoek verouderd. Er is daarom in 2010 nieuw onderzoek uitgevoerd naar vleermuizen in het plangebied zoals beschreven in het protocol van de NGB.

Het is ook niet uit te sluiten dat de steenmarter voorkomt binnen het plangebied. Deze soort komt vaak voor binnen het stedelijk gebied met wat rommelige overhoekjes. Het zwaartepunt van de verspreiding ligt in het oosten van het land. Echter de soort komt steeds vaker in het midden van het land voor. Er kan daarom niet worden uitgesloten dat er steenmarters voorkomen binnen het plangebied. Er is daarom ook nader onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van de steenmarter binnen het plangebied.

Figuur 4. Mogelijke verblijfplaatsen en uitvliegopeningen (uit Vleermuizen in het landschap)

3.3 Methode

Het veldonderzoek voor de inventarisatie van vleermuizen (vliegroutes, foerageergebied, kraamkolonies en verblijfplaatsen), en steenmarter is in 2010 uitgevoerd. De inventarisaties hebben plaatsgevonden in de periode van 21

mei tot en met 2 september 2010. Onderstaand een korte beschrijving van de vleermuissoorten, hun leefwijze en de methoden die zijn toegepast tijdens dit onderzoek.

Leefwijze en gedrag van vleermuizen

Vleermuizen hebben door het jaar heen verschillende soorten verblijfplaatsen. Zo hebben vleermuizen winter-, kraam-, en paarverblijfplaatsen. De vleermuizen kunnen over het algemeen worden ingedeeld in gebouwbewonende en boombewonende soorten, gedurende het jaar kan hier een verschuiving in plaatsvinden. Soorten die kunnen worden aangemerkt als gebouwbewoners zijn onder andere de laatvlieger, meervleermuis en de gewone dwergvleermuis. Deze soorten verblijven meestal in de spouwmuren van woonhuizen. Soorten die kunnen worden aangemerkt als boombewoners zijn de rosse vleermuis en de watervleermuis. Deze soorten verblijven meestal in verlaten spechtenholten of in holten die zijn ontstaan door rotting na het afbreken van een tak. In de winter maken vleermuizen van meerdere objecten gebruik die als verblijfplaatsen kunnen dienen, deze plekken moeten koel en vorstvrij zijn. De watervleermuis, meervleermuis, franjestaart, gewone grootoorvleermuis en baardvleermuis overwinteren in mergelgroeven, forten, bunkers en ijskelders.

Gewone dwergvleermuizen en laatvliegers zijn meestal te vinden in droge plekken in gebouwen. Rosse vleermuizen gebruiken holle bomen als winterslaapplaats.

De vrouwtjes wonen in de zomer in kraamverblijfplaatsen. Hier brengen ze hun jongen groot. De laatvlieger, meervleermuis en de gewone dwergvleermuis leven hierbij meestal in groepen (kolonies) in de spouwmuren van gebouwen. Een soort als gewone grootoorvleermuis heeft een voorkeur voor grote open ruimten zoals een kerkzolder. De kolonies van de watervleermuis en de rosse vleermuis zijn tijdens de kraamtijd vaak te vinden in verlaten spechtenholten, of holen die door rotting bij een afgebroken tak ontstaan zijn.

Vleermuizen

In bovengenoemde periode (21 mei tot en met 2 september 2010) zijn er vijf ronden uitgevoerd om de aanwezige vleermuissoorten te inventariseren. Tevens zijn van de verschillende soorten en van de individuele vleermuizen de vliegroutes, foerageergebieden, verblijfplaatsen en (kraam)kolonies geïnventariseerd. De veldbezoeken voor de vleermuizen zijn uitgevoerd in de avond van 21 mei, 28 juli, 17 augustus en 2 september en in de ochtend van 12 juli 2010. Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd op basis van het vleermuisprotocol van het Netwerk Groene Bureaus (waarbij Grontmij is aangesloten). Tussen de verschillende veldbezoeken zitten minimaal 10 dagen. Over het algemeen zijn de veldbezoeken uitgevoerd bij redelijk goed vleermuisweer, weinig wind, geen regen en een temperatuur van boven de 10 graden. Het veldwerk is te voet uitgevoerd. Voor de inventarisatie van de vleermuizen is gebruik gemaakt van een batdetector met time-expansion (Petterson D240x). Indien nodig zijn er vertraagde opnamen gemaakt, zodat deze op een later tijdstip met het softwareprogramma Batsound konden worden geanalyseerd, dit is met name noodzakelijk voor het geslacht *Myotis* om tot een zekere determinatie te komen. Soorten die tot het geslacht *Myotis* behoren zijn bijvoorbeeld, de watervleermuis, meervleermuis, franjestaart en vale vleermuis. Dit was voor dit onderzoek echter niet noodzakelijk.

Kraamtijd:

Globaal kan de periode van 15 mei tot en met 30 juli worden aangehouden voor de kraamtijd. Gedurende deze periode zijn drie veldbezoeken (21 mei, 12 juli en 28 juli 2010) uitgevoerd. Tijdens de veldbezoeken is onderzoek gedaan naar alle potentiële aanwezige vleermuissoorten. Zowel tijdens de ochtend als de avond bezoeken is onderzocht op welke wijze de vleermuizen het plangebied gebruiken (vliegroutes en of foerageren) en waar zich verblijf- en/of kolonieplaatsen bevinden. De verblijf- en (kraam)kolonieplaatsen zijn over het algemeen beter te vinden in de ochtenduren, omdat de vleermuizen de neiging hebben om gedurende een half uur (afhankelijk van de soort) te gaan zwermen rondom de invliegopening. Gedurende deze periode vliegen ze een aantal keren langs hun invliegopening, waarbij ze meestal de plaats van de invliegopening een aantal keer aantikken of ze gaan daar even op de muur zitten voordat ze naar binnen gaan.

Paartijd:

Globaal kan de periode van 15 augustus tot en met 15 september worden aangehouden voor de paartijd. In de paartijd zijn twee veldbezoeken (17 augustus en 2 september 2010) uitgevoerd. Hierbij is onderzocht of er min of meer vaste paarverblijfplaatsen in het plangebied aanwezig zijn. Tijdens de paartijd roepen enkele vleermuissoorten gedurende de nacht vanuit hun paarverblijfplaats.

Steenmarter

Tijdens het veldbezoek van 2 september zijn de woningen gecontroleerd op de aanwezigheid van sporen van steenmarter. Tijdens alle veldbezoeken is gelet op de aanwezigheid van steenmarters in het plangebied. Tevens is bij de bewoners navraag gedaan of zij iets hebben vernomen van de aanwezigheid van steenmarters.

3.4 Resultaten

Vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken zijn enkele overvliegende en foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. De vleermuizen foerageren met name bij de grotere bomen die in het plangebied staan (figuur 5). De gewone dwergvleermuizen kwamen zowel uit zuidwestelijke richting overgevlogen alsook vanuit het noorden en oosten. Tijdens de veldbezoeken zijn geen zwerrende, in- of uitvliegende vleermuizen waargenomen.

Figuur 5. Foerageergebieden van gewone dwergvleermuis en laatvlieger (rode cirkels) en roepende gewone dwergvleermuizen tijdens de paartijd (roze stippen).

Tijdens de paartijd is eenzelfde beeld verkregen van de foerageerplekken als ook van de vliegrichtingen van de gewone dwergvleermuis. Tijdens de paartijd zijn ook enkele overvliegende en foeragerende laatvliegers waargenomen. De laatvlieger foerageerde boven het braakliggende terrein welke oostelijk is gelegen in het plangebied. De laatvliegers kwamen vanuit het oosten overgevlogen richting het westen. Ook zijn tijdens de paartijd geen uitvliegende vleermuizen waargenomen. Tijdens beide veldbezoeken zijn enkele sociale roepen van de gewone dwergvleermuis gehoord. Gezien het tijdstip waarop de vleermuizen in het plangebied arriveerden is het aannemelijk dat zij elders in Ingen een verblijfplaats hebben. De vleermuizen arriveerden over het algemeen enige tijd na zonsondergang of later in het plangebied waargenomen.

Steenmarter

Tijdens het uitgebreide sporenonderzoek naar steenmarter in en om de gebouwen zijn er geen sporen van steenmarter waargenomen. Ook hebben de omwonenden geen steenmarters in het plangebied waargenomen.

Overige beschermde zoogdiersoorten worden binnen het plangebied niet verwacht.

3.4.1 Vogels

Broedvogels die in het plangebied te verwachten zijn, zijn soorten die met name in stedelijk gebied en tuinen/erven voorkomen. Het betreft algemene soorten als Merel, Zanglijster, Roodborst, Heggemus, Koolmees, Pimpelmees, Vink, Spreeuw en Houtduif, Vlaamse gaai en Ekster. Rondom de bebouwing zijn Huismussen waargenomen en de bebouwing lijkt ook erg geschikt als voor Huismussen. Deze soort is samen met Pimpelmees, Koolmees, Spreeuw en Ekster opgenomen in de jaarrond beschermde lijst van vogels.

De huismus staat op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep' die op 25 augustus 2009 is uitgegeven door het ministerie van LNV. De soort valt in categorie 2. In deze categorie vallen nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.

Als door een ingreep jaarrond beschermde nesten verdwijnen dan is het noodzakelijk om een deskundige een omgevingscheck uit te laten voeren om te bepalen of er voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden in de omgeving. Deze omgevingscheck heeft plaatsgevonden op 21 mei, 12 juli en 28 juli. Hierbij is gelet op de aanwezigheid van huismussen. Hierbij is gelet op broed- en territoriumindicerend gedrag. Tijdens de veldbezoeken zijn enkel foeragerende huismussen binnen het plangebied waargenomen. Tijdens de veldbezoeken is geen broed- en territoriumindicerend gedrag waargenomen.

De koolmees, pimpelmees, spreeuw en ekster staan op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingreep' die op 25 augustus 2009 is uitgegeven door het ministerie van LNV. De soort valt in categorie 5. Dit houdt in dat de nesten van deze soort buiten het broedseizoen niet zijn beschermd. Categorie 5 is omschreven als 'Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.' Maar de nesten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Van zwaarwegende feiten lijkt geen sprake en de ecologische omstandigheden zijn dusdanig dat geen van deze soorten op de Rode lijst staan. De afgelopen jaren zijn de populaties van deze soorten niet bijzonder sterk achteruit gegaan. Dus de ecologische omstandigheden rechtvaardigen het momenteel niet om de nesten jaarrond te beschermen.

3.4.2 Amfibieën, reptielen en vissen

Voor reptielen is het plangebied niet geschikt door de geïsoleerde ligging in bebouwd gebied. Ook gezien de verspreiding van reptielen in Nederland zijn deze uit te sluiten in het plangebied. Er is in het plangebied geen oppervlaktewater aanwezig, waardoor de aanwezigheid van beschermde vissoorten kan worden uitgesloten. Voor amfibieën is geen voortplantingsbiotoop in het plangebied aanwezig in de vorm van oppervlaktewater. De gewone pad is eventueel nog te verwachten omdat deze soort met name op land leeft en hierbij redelijke afstanden kan afleggen. De gewone pad overwintert op beschutte plekken onder strooisel e.d.

3.4.3 Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten dagvlinders, libellen en andere ongewervelden aangetroffen. Het plangebied bevat ook geen geschikt biotoop voor beschermde soorten ongewervelden. De aanwezigheid van beschermde soorten ongewervelden in het plangebied kan derhalve worden uitgesloten.

4 Effectbepaling en -beoordeling

4.1 Beschermde gebieden

4.1.1 Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten

Het Vogelrichtlijngebied Uiterwaarden Neder-Rijn is gelegen op bijna 2km afstand van het plangebied. De kwalificerende soorten voor dit gebied zijn: kwartelkoning (broedvogel), kleine zwaan en kolgans. De overige relevante soorten die bij de begrenzing van het beschermde gebied een rol hebben gespeeld zijn met name water-, moeras- en weidevogels.

Het plangebied zelf is niet geschikt als broedgebied of foerageergebied voor de bovengenoemde kwalificerende soorten door de ligging in stedelijk gebied en het ontbreken van specifiek broed- of foerageerbiotoop voor de betreffende soorten. De woningbouwplannen hebben daarmee geen ecologische relatie met het Vogelrichtlijngebied en de daarbij horende beschermde soorten. Verstoring van het beschermde gebied is niet aan de orde. De verstoring die uitgaat van het plangebied tijdens de bouw en ingebruikname worden in ruime mate geabsorbeerd door de omgeving (bebouwd gebied) en zullen de Neder-Rijn niet bereiken. Het aanvragen van een vergunning op grond van artikel 19d Natuurbeschermingswet is daarom niet aan de orde

De Europese Habitatrictlijn richt zich op de bescherming van habitattypen (natuurtypen) waarvoor Europa op wereldschaal een bijzondere verantwoordelijkheid draagt. In dit kader zijn voor de Habitatrictlijn eveneens Speciale Beschermingszones (SBZ) aangewezen voor bijzondere habitats en/of bijzondere planten- en diersoorten. Het plangebied is niet gelegen in een SBZ van de Habitatrictlijn. Het dichtstbijzijnde Habitatrictlijngebied is de Amerongse Bovenpolder, gelegen op ruim drie kilometer afstand. Dit gebied is aangewezen voor het habitatype:

- laaggelegen schraal hooiland met Grote vossenstaart en/of Grote pimpernel

In het plangebied komt het bovengenoemde habitat niet voor. De verstoring die uitgaat van de woningbouwlocatie zal de Amerongse Bovenpolder niet bereiken door de relatief grote afstand van 3 kilometer en de ligging in stedelijk gebied. Het aanvragen van een vergunning op grond van artikel 19d Natuurbeschermingswet is daarom niet aan de orde.

Ook voor de Beschermde Natuurmonumenten zijn geen negatieve gevolgen. In de verre omtrek van het plangebied zijn geen Beschermde Natuurmonumenten gelegen, zodat negatieve effecten op deze gebieden uitgesloten zijn.

4.1.2 Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied is ook niet gelegen binnen de ecologische hoofdstructuur. Fysieke aantasting van de EHS is daarom ook uitgesloten. Het dichtst gelegen EHS gebied ligt tegen de rand van de bebouwde kom van op 2 kilometer van het plangebied. Aangezien het plangebied gelegen is binnen stedelijk gebied en per saldo niks verandert, kan worden uitgesloten dat deze ontwikkeling een negatief effect zal hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS.

4.1.3 Weidevogel- en ganzenbeschermingsgebieden

Er zijn in de directe omgeving geen weidevogel en ganzenbeschermingsgebieden aanwezig. Negatieve effecten als gevolg van de ingreep op weidevogel- en/of ganzenbeschermingsgebieden zijn dan ook uitgesloten.

4.2 Beschermde soorten

4.2.1 Planten

Er zijn geen beschermde soorten planten in het plangebied aangetroffen. Het plangebied bevat ook geen potentieel biotoop voor beschermde soorten planten. De ingreep leidt derhalve niet tot het overtreden van verbodsbepalingen ten aanzien van beschermde soorten planten.

4.2.2 Zoogdieren

Er zijn tijdens de veldbezoeken geen beschermde soorten grondgebonden zoogdieren in het plangebied aangetroffen. Het plangebied bevat echter wel geschikt biotoop voor algemeen voorkomende soorten als huisspitsmuis, veldmuis, aardmuis, bunzing, hermelijn, wezel, rosse woelmuis en egel. Ten aanzien van deze algemeen beschermde soorten (tabel 1-soorten) geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet. Het aanvragen van een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet is voor deze soorten niet noodzakelijk.

Tijdens de veldbezoeken zijn enkele overvliegende en foeragerende gewone dwergvleermuizen en laatvliegers waargenomen in het plangebied. De vleermuizen foerageren met name bij de grotere bomen die in het plangebied staan. Tijdens de veldbezoeken zijn geen zwermende, in- of uitvliegende vleermuizen waargenomen. Er zijn in het plangebied geen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Voor de in het plangebied aanwezige foeragerende gewone dwergvleermuizen en laatvliegers blijft binnen en rondom het plangebied voldoende foerageergebied aanwezig om de functionaliteit ervan niet in gevaar te brengen. Ten aanzien van vleermuizen worden door de ingreep derhalve geen verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet overtreden, waardoor het aanvragen van een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet niet noodzakelijk is.

4.2.3 Vogels

Broedvogels die in het plangebied te verwachten zijn, zijn soorten die met name in stedelijk gebied en tuinen/erven voorkomen. Het betreft algemeen voorkomende zangvogelsoorten als merel, zanglijster, roodborst en heggenmus. Daarnaast zijn enkele exemplaren aangetroffen van de huismus, koolmees, pimpelmees, spreeuw en ekster.

De huismus staat op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep' die op 25 augustus 2009 is uitgegeven door het ministerie van LNV. De soort valt in categorie 2. In deze categorie vallen nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar. Als door een ingreep jaarrond beschermde nesten verdwijnen dan is het noodzakelijk om een deskundige een omgevingscheck uit te laten voeren om te bepalen of er voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden in de omgeving. Deze omgevingscheck heeft plaatsgevonden op 21 mei, 12 juli en 28 juli. Hierbij is gelet op de aanwezigheid van huismussen. Hierbij is gelet op broed- en territoriumindicerend gedrag. Tijdens de veldbezoeken zijn enkel foeragerende huismussen binnen het plangebied waargenomen. Tijdens de veldbezoeken is geen broed- en territoriumindicerend gedrag aangetroffen. Door de ingreep worden derhalve geen verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet overtreden ten aanzien van de huismus.

Ook de koolmees, pimpelmees, spreeuw en ekster staan op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingreep' die op 25 augustus 2009 is uitgegeven door het ministerie van LNV. De soorten vallen in categorie 5. Dit houdt in dat de nesten van deze soorten buiten het broedseizoen niet zijn beschermd. Categorie 5 is omschreven als 'Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.' Maar de nesten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Van zwaarwegende feiten lijkt geen sprake en de ecologische omstandigheden zijn dusdanig dat geen van deze soorten op de Rode lijst staan. De afgelopen jaren zijn de populaties van deze soorten niet bijzonder sterk achteruit gegaan. Dus de ecologische omstandigheden rechtvaardigen het momenteel niet om de nesten jaarrond te beschermen.

Wanneer buiten het broedseizoen wordt gewerkt, worden door de ingreep geen verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet overtreden ten aanzien van de koolmees, pimpelmees, spreeuw en ekster.

Aangezien het verboden is om alle broedende vogels te verstoren tijdens het broedseizoen, moet ervoor gezorgd worden dat de werkzaamheden niet in het broedseizoen worden uitgevoerd. Het broedseizoen loopt globaal van 15 maart tot 15 augustus. Indien het toch noodzakelijk is om in het broedseizoen activiteiten uit te voeren, dan moet vooraf door een ter zake kundige bepaald worden of er broedende vogels voorkomen. Eventueel is het mogelijk om voor het broedseizoen maatregelen te nemen, zoals het verwijderen van beplanting (houtwallen, boomgaard), zodat vogels zonder vaste verblijfplaats niet kunnen gaan broeden.

4.2.4 Amfibieën, reptielen en vissen

Vanwege het ontbreken van geschikt biotoop is het voorkomen van beschermde soorten vissen en reptielen uitgesloten. Wat betreft amfibieën is alleen geschikt leefgebied voor de gewone pad aanwezig. De gewone pad is een algemeen beschermde soort (tabel 1-soort) waarvoor een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet geldt. Het aanvragen van een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet is voor deze soort niet noodzakelijk.

4.2.5 Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden

Vanwege het ontbreken van geschikt biotoop is het voorkomen van beschermde soorten ongewervelden uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet is voor deze soortgroep derhalve niet aan de orde.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies

- Het plangebied ligt niet in een Natura 2000-gebied of Beschermd natuurmonument. In de omgeving van het plangebied liggen wel Natura 2000-gebieden (Uiterwaarden Neder-Rijn en Amerongse Bovenpolder), maar de instandhoudingsdoelstellingen van deze Natura 2000-gebieden worden door de ingreep niet aangetast. Voor de ingreep is derhalve geen vergunning noodzakelijk op grond van artikel 19d Natuurbeschermingswet.
- Het plangebied ligt niet in een EHS-gebied. In de omgeving van het plangebied ligt wel een EHS-gebied, maar de wezenlijke kenmerken en waarden van dit gebied worden door de ingreep niet aangetast. Voor de ingreep is derhalve geen compensatie vereist vanuit het provinciaal beleid ten aanzien van de EHS.
- Het plangebied ligt niet in een weidevogel- en/of ganzenbeschermingsgebied. Voor de ingreep is derhalve geen compensatie vereist vanuit het provinciaal beleid ten aanzien van deze gebieden.
- In het plangebied komen enkele algemeen beschermde soorten (tabel 1-soorten) voor, te weten huisspitsmuis, veldmuis, aardmuis, bunzing, hermelijn, wezel, rosse woelmuis, egel gewone pad. Ten aanzien van deze algemeen beschermde soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet. Het aanvragen van een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet is voor deze soorten niet noodzakelijk.
- In het plangebied komen enkele strikt beschermde vleermuissoorten voor. Uit het veldonderzoek blijkt dat er ten aanzien van vleermuizen geen verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet worden overtreden en er derhalve geen ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet nodig is voor de ingreep ten aanzien van vleermuizen.
- In het plangebied komen enkele vogels voor die op de lijst van vogels met een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats staan. Uit de omgevings check blijkt dat, wanneer buiten het broedseizoen wordt gewerkt, er ten aanzien van deze vogelsoorten geen verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet worden overtreden en er derhalve geen ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet nodig is voor de ingreep ten aanzien van vogels.

5.2 Aanbevelingen

Er wordt aanbevolen om in de nieuwbouw bouwkundige voorzieningen aan te brengen die het mogelijk maken voor huismus, gierzwaluw, koolmees, pimpelmees en spreeuw om erin te nestelen zoals speciale dakpannen of nestkasten. Er is steeds meer aandacht voor natuur in en om de stad en er is voldoende expertise beschikbaar om bij nieuwbouw rekening te houden met de natuurfunctie. Bovendien zijn deze soorten niet schadelijk voor mensen en brengen ze geen enkele schade aan gebouwen aan.

Het is aan te bevelen om in de nieuwbouwplannen rekening te houden met de aanwezigheid van de waargenomen vleermuissoorten in het plangebied. Indien men de omgeving weer geschikt maakt voor vleermuizen, zal deze opnieuw gebruik maken van het projectgebied en is het effect van tijdelijke aard. Door de spouwmuren van gebouwen toegankelijk te houden voor vleermuizen, kunnen deze in de toekomst mogelijk gebruikt worden als verblijfplaats.

Bijlage 1

Tabellen Natuurloket

Rapportage voor kilometerhok X:161 / Y:441

Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten						goed	-	1991-2007
Mossen						niet		1997-2007
Korstmossen						redelijk	51-100%	1992-2007
Paddestoelen						niet		1992-2007
Zoogdieren	1			1		matig	26-50%	1997-2007
Broedvogels			1		1	slecht	0%	1996-2007
Watervogels						redelijk	0%	96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën	2					matig	51-100%	1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders						slecht		1998-2008
Nachtvlinders						niet		1980-2008
Libellen						niet		1993-2007
Sprinkhanen					0	redelijk		1993-2007
Overige ongewervelden						niet		1993-2007

Rapportage voor kilometerhok X:162 / Y:441

Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten						niet	-	1975-1990
Mossen						niet		1997-2007
Korstmossen						niet		1992-2007
Paddestoelen						niet		1992-2007
Zoogdieren	1					slecht		1997-2007
Broedvogels						niet		1996-2007
Watervogels						redelijk	0%	96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën	3					redelijk	51-100%	1992-2007
Vissen		2		1		redelijk	51-100%	1992-2007
Dagvlinders						niet		1998-2008
Nachtvlinders						niet		1980-2008
Libellen						niet		1993-2007
Sprinkhanen						niet		1993-2007
Overige ongewervelden						niet		1993-2007

*** Legenda**

FF1 = Flora- en faunawet lijst 1 (vrijstelling)
 FF23 = Flora- en faunawet lijst 2 + 3 (streng beschermd)
 Hrl = Habitatrictlijn (alleen bijlage 2 en 4)
 RL = Rode Lijst
 (#) = tevens [meetnetgegevens](#) verzameld.

Volledigheid onderzoek:
 Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een [toelichting](#) op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage.

Detail: Met dit percentage wordt aangegeven welk aandeel van alle van dit kilometerhok beschikbare gegevens van Rode-Lijstsoorten en wettelijk beschermde soorten op gedetailleerder niveau beschikbaar is.

Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen.

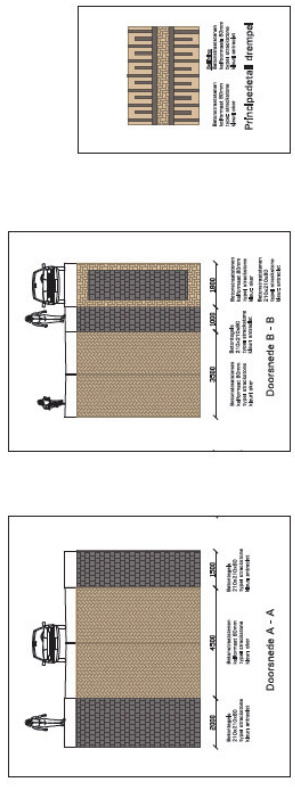
 niet van toepassing

Bijlage 2

Ontwerp nieuwbouw 't Woud te Ingen

Legenda

- Inrichting Het Woud**
- rijbaan
 - betonstraten, keifmaat 60 mm
 - type stractstone kleur oker
 - trottoir
 - Betontegels, 210x210x60
 - type stractstone kleur antraciet
 - rijwielbanden 4/1/2x25
 - kleur antraciet
 - parkeervakken
 - betonstraten, keifmaat 60 mm
 - zwart vlak 1.20 x 4.00 meter
 - Betontegels, 210x210x60
 - kleur oker/antraciet
 - drempel Het Woud
 - betonstraten, keifmaat 60 mm
 - kleur oker/antraciet
 - drempel Woudstraat en Rijnstraat
 - Betonstractstone dikformaat 80 mm
 - kleur antraciet
 - Rijnstraat parkeervakken
 - aansluiten bij bestaande parkeervakken
 - Rijnstraat rijbaan
 - asfalt
 - liftconstructie
 - boom in verharding met ronde boomspiegel, boomsoort naader te bepalen
- Bedekwaliteit omgeving**
- ontsluitingsweg
 - betonstraten, keifmaat 60 mm
 - afwijkende kleur tov Het Woud
 - trottoir
 - Betontegels, 210x210x60
 - type stractstone kleur antraciet
 - parkeerplaatsen
 - betonstraten, keifmaat 60 mm
 - zwart vlak 1.20 x 4.00 meter
 - gras met bomen
 - hagen parkeervakken
 - Haagbeuk (Carpinus betulus)
 - hagen voor tuin
 - Haagbeuk (Carpinus betulus)
 - hekwerk met klimplanten
 - hekwerk met klimop, 1.80 hoog
 - plangrens

Bijlage 3

Nader onderzoek vleermuizen, steenmarter en huis-
mus (ekoza)